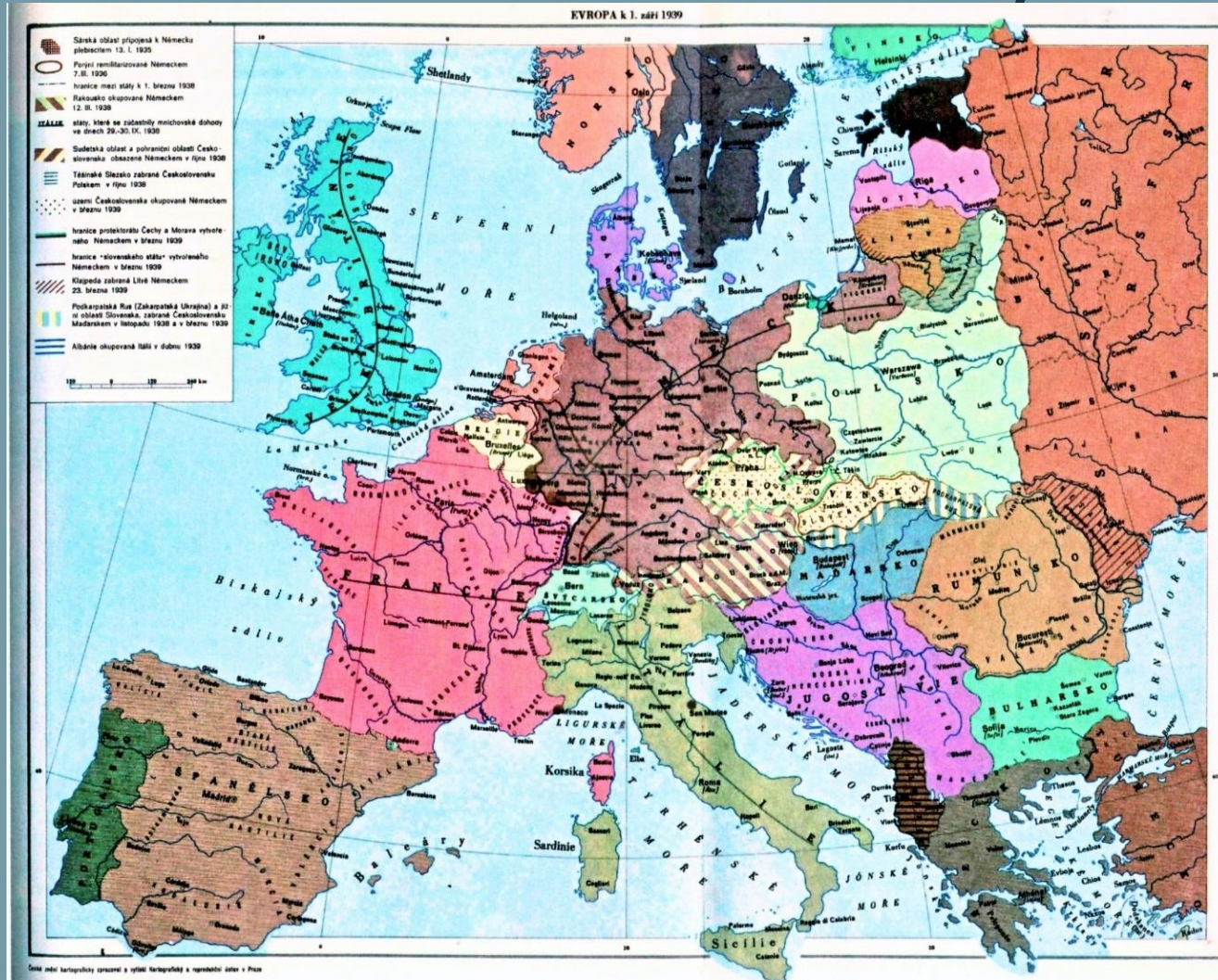

Evropa po I. světové válce

autoritativní režimy

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Autoritativní režimy seznam a rok nastolení

- 1920 – Miklós Horthy v Maďarsku; 1922 (1924-1925) Itálie – Mussolini; 1923 po důstojnickém puči v Bulharsku vytvořil Cankov autoritativní vládu; 1925 Ahmed Zogu se stal albánským prezidentem s rozsáhlými pravomocemi; 1926 Pilsudski provedl v Polsku vojenský puč; 1926 Smetona a Voldemaras nastolili v Litvě diktátorský režim; 1926 generál M. O. Gomes da Costa uskutečnil v květnu vojen. převrat, „národní revoluci“ v Portugalsku, v němž se následně chopil moci A. Salazar; 1929 král Alexander provedl v Jugoslávii státní převrat; od 1930 vládl v Rumunsku Karel II., který po státním převratu v roce 1938 nastolil diktaturu; 1933 Hitler se chopil moci v Německu; 1933 Dollfuss provedl v Rakousku státní převrat; 1934 Konstantin Päts nastolil diktaturu v Estonsku; 1934 Karlis Ulmanis provedl v Lotyšsku státní převrat a byla nastolena prezidentská diktatura; 1936 generál Metaxas uskutečnil v Řecku státní převrat a nastolil autoritativní režim; 1936 Franco se stal ve Španělsku „Caudillem“ (vůdcem) a 1939 zvítězil v občanské válce

Evropští političtí vůdci po roce 1918

věk evropských politických vůdců roku 1933:

Socialisté a radikálové

- Léon Blum (Francie) 61
- Édouard Herriot (Francie) 61
- Ramsay MacDonald (Británie) 67
- Emile Vandervelde (Belgie) 67

Komunisté

- Maurice Thorez (Francie) 33
- Jacques Doriot (Francie) 35
- Palmiro Togliatti (Itálie) 40
- Josef V. Stalin (SSSR) 54

Konzervativci

- Stanley Baldwin (Británie) 66
- Paul von Hindenburg (Německo) 86
- Philippe Petain (Francie) 77
- António Salazar (Portugalsko) 44
- Neville Chamberlain (Británie) 64

Fašisté

- Oswald Mosley (Británie) 37
- Adolf Hitler (Německo) 44
- Léon Degrelle (Belgie) 27
- José Primo de Rivera (Šp.) 30
- Benito Mussolini (Itálie) 50
- Radola Gajda (ČSR) 41

- Konzervativci a socialisté většinou „staří“ a „opotřebovaní“ – vůdcové nových hnutí i svým věkem vytvářejí dojem novosti a schopnosti řešit potíže, na jejichž vzniku se nepodíleli

Příklad agitace politického proudu prosazujícího autoritativní režim

**1918-1935
JAK PRO VÁS „PRACOVALI“**

**TAKTO KLAMALI 16 LET
DĚLNÍKY**

**TAKTO POMOHLI
ŽIVNOSTNÍKOVI**

**CO DALI
ZEMĚDĚLCI**

**A CO DALI
INTELIGENCI**

**NÁRODNÍ OBEC
FAŠISTICKÁ**

**FAŠISMUS ZAVEDE POŘÁDEK,
DÁ VÁM VŠEM PRÁCI A SPO-
KOJENOST**

**VŮDCE
GENERÁL R. L.
R. GAJDA**

kandidátka číslo **13**

NAKLADATEL NÁRODNÍ OBEC FAŠISTICKÁ
TITULA ODPOVĚDĚLNÁ ZA OBSAH

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽI A TĚLOVÝCHOVY

Autoritativní režimy

– psychologicko-filozofické základy

- Kritika demokracie → konsensus v demokracii vždy obtížně dosažitelný a nikdy trvalý
- Kritika liberalismu → volání po stabilitě, tradici, klidu
- Konzervativní hodnoty vyzdvihovány
- Důraz na nacionalismus (sjednocení národa –vždy překládáno jako trvalé)
- Všenárodní koalice, všenárodní konsensus → proti nenárodní elementy
- Prosazování všeobecných hesel: vlast, národ atd.
- Opora v armádě, justici, policii
- U států vzniklých po roce 1918 – nový systém s konzervativními hodnotami
- Vystupují proti levici – důvodem strach z bolševismu, levicových pokusů o převrat, obavy ze zestátňování a změn vlastnictví, větší moci proletariátu → důsledkem násilné/policejní potlačování levice + silný státní dohled nad podnikáním, resp. národním hospodářstvím (nad zakládáním a vedením podniků, státní regulace zahraničního obchodu atd.)

Lidé v nich spatřují záruku stability – a tu chtějí a řešení všech problém-naráz- nebo během krátké doby

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kritika liberalismu a demokracie stoupenci autoritativních režimů:

- Zklamání z liberalismu před rokem 1914 (nevyřešil všechny potíže a navíc prohrával i válku)
- Liberalismus jako viník hospodářských krizí po roce 1918
- Liberalismus horuje pro nezasahování státu do hospodářství
- Prosazuje svobodnou diskusi, rovnost, svobodu
- Hlavní roli hraje individuum
- Zastává se menšin – tím, že jim poskytuje prostor pro uplatňování individuálních práv

Autoritativní režimy se v odporu proti liberalismu a demokracii navzájem často podporují, inspirují či alespoň neškodí; totéž i dělají i jejich příznivci v demokraciích vůči nim i sobě navzájem

Charakteristika autoritativních režimů

Autoritativní režimy – Juan José Linz (na příkladu Francova Španělska):

- existuje limitovaný politický pluralismus (aspoň, spolky zájmové ne zcela kontrolované)
- je to bez vybroušené a vedoucí ideologie, zato s typickou mentalitou
- bez extenzivní a intenzivní politické mobilizace
- vůdce či výjimečně malá skupina uplatňuje moc uvnitř formálně špatně definovaných, avšak předvídatelných hranic

protestantský filosof Emanuel Rádl v roce 1935 v eseji „Německá revoluce“ (v níž kritizoval Hitlera a nacismus) napsal:

- „Tuto jest třeba vyložití důležitou věc o lidovládě, kterou dnešní malodušní obhájci demokracie přehlížejí. Lid opravdu demokratický jest pod zákonem pravdy; posledním slovem demokracie není „lid“ ani „většina“, nýbrž jsou jen praktickou pomůckou dáti průchod pravdě. Pravda, spravedlnost, blaho lidí na tomto světě je cílem politiky, hlasování lidu jen prostředkem. Kdyby se našel lepší prostředek než volby, nahradíme je beze všeho tímto lepším prostředkem.
- Z toho důvodu samy volby a sám hlas většiny nic nezabezpečují, když před nimi nebyla provedena veřejná diskuse, v níž volič měl možnost slyšet různé návrhy na úpravu politických nesnází, návrhy, které musí pocházet od odborníků. „Soud lidu“ má jen tehdy cenu, bylo-li soudní řízení náležitě provedeno, a nikdy není posledním rozhodčím, neboť lid se mýlí, jako se mýlí jednotlivci; proto musí mít i menšina svá práva a proto musí být vždycky možno odvolání od soudu lidu ke svědomí jednotlivcovu...
- Z toho důvodu jest taky mylné mínění mnohých dnešních obránců lidovlády, že by pro ni bylo obzvlášť podstatné všeobecné a tajné hlasovací právo, parlament, poslanci, vláda odpovědná parlamentu, vláda většiny. Tito obránci zmechanizovali demokracii a učinili z ní pouhou instituci. Ne že by tyto věci byly vedlejší; institucí jest zapotřebí, ale hlavní věc jest, že demokracie jest vládou rozumu, pravdy, spravedlnosti, čestnosti, kdežto volby a parlament jsou jen prostředky k takové vládě; nerozumný parlament není demokratický a nečestnost není správnou lidovládou, ani kdyby byla kryta největší většinou.“

Srovnání zanků totalitarismus X autoritarismus

	autoritarismus	totalitarismus
autonomie společenských struktur a nepolitické sféry	ano	ne
kontrola všech aspektů života společnosti	ne	ano
absolutní kontrola ekonomické činnosti	ne	ano
vůdčí kontrola jediné masové strany	ne/omezená	ano
ovládnutí správních struktur představiteli vládnoucí strany	ne	ano
legální či semilegální opozice	ano	ne
existence vůdčí ideologie	ne	ano
masový teror doléhající na celou společnost	ne	ano
vypořádání se s politickými protivníky prostřednictvím násilí	ano	ano
politická mobilizace obyvatel	ne/omezená	ano
snaha o expanzi	ne	ano
vzor pro jiné země	ne/omezeně	ano

Fašismus – Itálie: příčiny a působení

- Také nespojenost s poválečnými smlouvami
- Narůstající nacionalismus
- Fašistické ozbrojené skupiny – černé košile („nastolují“ pořádek – brání nástupu komunistů)
- Problémy uvnitř Itálie – teprve fašismus vytvoří jednotnou Itálii
- Volby 1924 zákon: strana získající 25 % hlasů obdrží 2/3 mandátů v parlamentu, ostatní se poměrně podělí o 1/3 mandátů
- Fyzická likvidace protivníků – ne masová ale výběrová
- Velká fašistická rada
  - Korporativistický hospodářský systém
- Expanzivní zahraniční politika – má zakrýt/vyřešit problémy domácí politiky – Etiopie, Albánie, Balkán

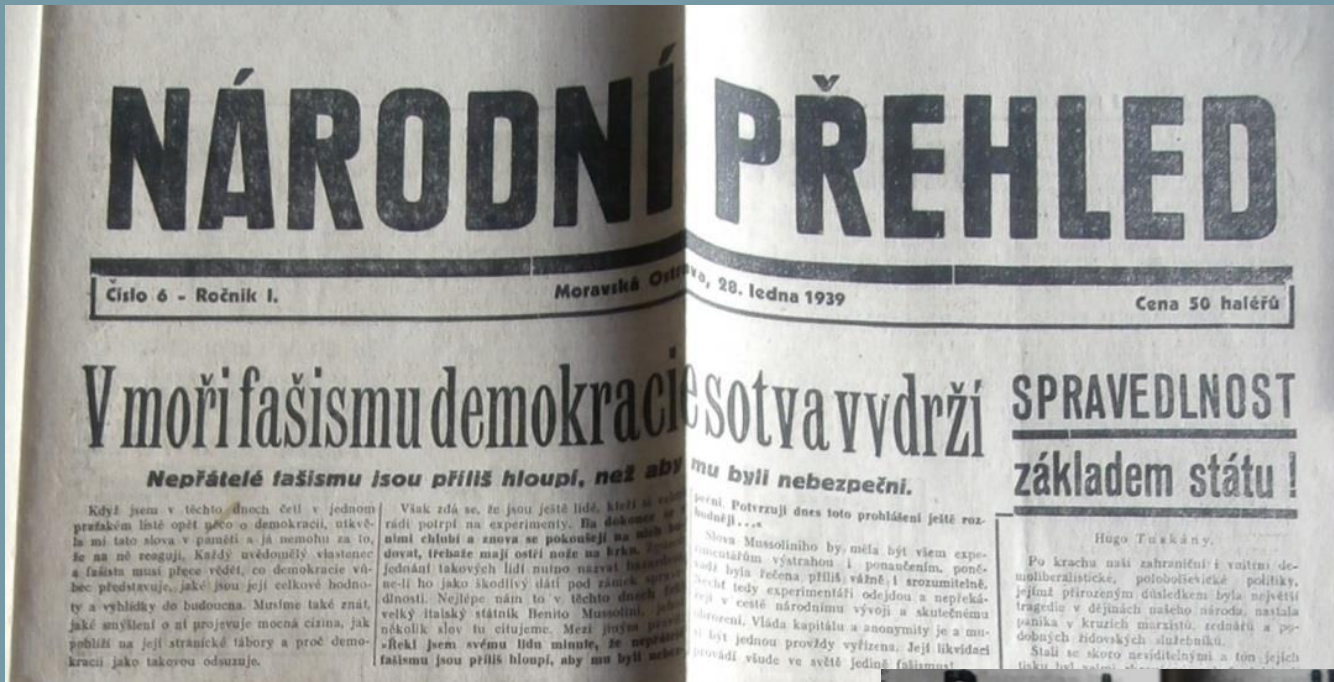

Fašismus jako autoritativní hnutí?

- Mussolini nemá takovou pozici jako Hitler
- Nemá za sebou tak silnou stranu, respektuje církev, armádu – v ní jeho protivníci
- Není tak vyhraněný antisemitismus (ale antisemitismus je od 1938 jasně patrný)
- Neprosazuje „totalitní“ model společnosti
- Fašismus jako moderní hnutí? „Nová Itálie“- údajně bez sociálních a třídních rozporů.
- Fašismus jako samostatný typ „nového“ hnutí? Místní odlišnosti všude k nalezení, ale fašismus velkou inspirací v zahraničí

Autoritativní režimy- podpora obdiv (ČSR leden 1939)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

